

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI TƏHSİL NAZİRLİYİ

**Azərbaycan Respublikası Təhsil
Nazirliyinin 01 oktyabr 2014-cü il
tarixli 1045 nömrəli əmri ilə təsdiq
edilmişdir**

Orta İxtisas Təhsilinin Dövlət Standartı

Subbakalavr hazırlığı üzrə

T Ə H S İ L P R O Q R A M I

i

İxtisasın (proqramın) şifri və adı: 040601 - Aqronomluq

B A K 1-2014

1. Umumi müddəalar

- 1.1. Subbakalavr səviyyəsinin 040601 - Aqronomluq ixtisası üzrə Təhsil Proqramı "Təhsil haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa, Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinin müvafiq qərarları ilə təsdiq olunmuş "təhsil pilləsinin dövlət standart və proqramı", subbakalavriat təhsilinin məzmunu və təşkili Qaydaları"nın tələblərinə və təhsilin bakalavriat səviyyəsi üzrə ixtisasların Təsnifatı"na uyğun hazırlanmışdır.
- 1.2. İxtisas üzrə Təhsil Proqramı tabeliyindən, mülkiyyət növündən və təşkilati-hüquqi formasından asılı olmayaraq Azərbaycan Respublikasında fəaliyyət göstərən və həmin ixtisas üzrə subbakalavr hazırlığını keçirən bütün orta ixtisas təhsil müəssisələri üçün məcburidir,
- 1.3. Strukturda istifadə olunan işarələr: **İTP** - ixtisas üzrə Təhsil Proqramı **ÜK** - ümummədəni kompetensiyalar **PK** - peşə kompetensiyaları:
- 1.4. 050702 - Aqronomluq **ixtisasının xarakteristikası**

İTP-nin mənimsənilməsinin normativ müddəti və məzunlara verilən ixtisas

dərəcəsi:

İxtisasın şifri və adı	Verilən ixtisas dərəcəsi	Əyani forma üzrə təhsil müddəti	Kreditlərin sayı
040601-Aqronomluq	Subbakalavr	İTP ilə müəyyənləşdirilir 2 il 10 ay	İTP-dən asılı olaraq 180

Ümumi orta təhsil bazasından və qiyabi forma üzrə təhsil müddəti 1 il artıqdır. (ixtisas üzrə qiyabi formada təhsil nəzərdə tutulduqda).

2. Məzunun ixtisas xarakteristikası və Kompetensiyası

2.1. Subbakalavrın ixtisas xarakteristikası

Burada:

- Subbakalavrın fundamental və peşə hazırlığına uyğun olaraq ixtisas üzrə iş sahələrində peşə fəaliyyətinə, eləcə də ixtisas üzrə magistraturada təhsil almağa hazır olması;
- mülkiyyət formasından və tabeliyindən asılı olmayaraq peşəsinə və ixtisas dərəcəsinə uyğun gələn istənilən istehsal sahələri, təşkilatlar, idarələr, müəssisələr, birliklər və s. işləyə bilməsi;
  - mövcud qaydalara riayət olunmaqla müxtəlif təhsil müəssisələrində çalışa bilməsi; öz əksini tapmışdır.

2.2. Proqramın mənimsənilməsi nəticəsində məzunun kompetensiyasına qoyulan tələblər.

Burada ixtisasdan asılı olaraq subbakalavrın ümummədəni (ÜK) və peşə (PK) kompetensiyasına qoyulan tələblər müəyyənləşdirilir və kodlaşdırılır.

Subbakalavrin peşəkar hazırlığına daxildir;

Kənd təsərrüfatı bitkiləri, bitkiçilik məhsullarının emal texnologiyası. Subbakalavrin peşəkar fəaliyyəti üçün obyektlər; k/t bitkilərinin bütün növləri, tarla bitkiləri, meyvə, tərəvəz, üzüm, texniki bitkilər və s. istehsalın və ilkin emalı texnoloji prosesləri; tarla və çəmən yem istehsalının texnoloji prosesləri.

Aqronomluq istiqamətdə hazırlanan bakalavr peşəkar fəaliyyəti üçün aşağıdakılara hazırlaşır:

Istehsalat-texnoloji,

Aqronomluq istiqamətdə hazırlanan bakalavr peşəkar fəaliyyəti üçün aşağıdakı peşəkar məsələləri həll etməlidir:

Istehsalat-texnoloji fəaliyyət:

Heyvanların, avadanlıqların, materialların effektiv istifadəsi və təşkili; Məhsulun keyfiyyətinin və texnoloji proseslərinin nəzarəti; Yeni üsulların işlənilməsində, seleksiya və toxumçuluq üsullarının qəbulu, k/t bitkilərinin becərilməsi .

Təşkilatı-idarəetmə fəaliyyət:

Texniki sənədləşmədə iştirakı (iş qrafikini, göstərişləri, planları, smetaları, avadanlıqlara və materiallara sifariş);

2.2.2. Ümummədəni tələblər;

- humanitar, sosial-iqtisadi sahələrin əsas təlimlərindən xəbəri olmalıdır, sosial əhəmiyyətli problemlərin elmi təhlilini apara bilməlidir və sosial fəaliyyətinin müxtəlif sahələrdə tətbiq etməyi bacarmalıdır.

- ekoloji və sosial layihələrin işlənilməsində iştirak etməyi bacarmalıdır.

-sağlam həyat tərzinin elmi əsaslarını anlamalı, fiziki mükəmməlliyin vərdiş və bacarıqlarına malik olmalıdır;

- öz əməyini elmi əsaslar üzrə təşkil etməyi, peşə fəaliyyət dairəsinə aid olan məlumatların toplanılması, emalı və saxlanması kompüter metodlarından istifadə etməyi bacarmalıdır;

- texniki, maliyyə və insan faktorunun nəzərə alınması, idarəetmə prinsiplərinin və istehsal münasibətlərinin əsaslarına aiddiqlərə malik olmalıdır;

- öz ixtisasının mahiyyətini, sosial əhəmiyyətini və konkret fəaliyyət sahəsinə aid fənlərin əsas problemlərini dərk etməli, onların konkret tətbiq sahələrini bilməlidir, tam biliklər sistemində fənlər arası əlaqələri görməlidir;.

-ixtisas fəaliyyətinin növü və xarakterinin dəyişməsinə metodiki və psixoloji cəhətdən hazır olmalı və fənlərarası layihələr üzərində işləməyi bacarmalıdır.

2.2.3. Aqronomluq ixtisası üzrə təhsil alan bakalavr peşə vərdişlərinə yiyələnməli və aşağıdakıları bacarmalıdır:

- kimya təbiətşünaslığın bir bölməsi kimi materiya və hərəkət, onların vəhdətini, maddə materiyanın varlıq forması kimi və həmçinin materiyanın hərəkətinin kimyəvi forması kimi mövcuddur. Deyilən məsələlərin izahı qeyri-üzvi kimyanın predmetidir. Üzvi kimya karbon birləşmələrini və onların törəmələrini öyrənən elmdir. Müasir üzvi kimya bitkilərdə və heyvanlarda əmələ gələn xəstəliklərin qarşısının alınmasında tətbiq edilən yeni dərman maddələrinin sintezində daim axtarışdadır; **PK - 1**

- müasir botanikanın aqronomiyada rolu bitkilərin ümumi xüsusiyyətləri və təkamül əlamətlərinin öyrənilməsi. Botanikanın bioloji, teoretik və tətbiqi əhəmiyyəti. Bitkilər arasında münasibət və onların bioloji tipləri. Biomüxtəliflik və onun qorunması. Bitki ehtiyatlarından səmərəli istifadə etmə; **PK – 2**

- informatikanın əsas elementləri, informasiyanın müasir kompüterlər və digər elektron hesablama texnikası vasitələrinin köməyi ilə toplanması, saxlanması, emalı və ötürülməsinin metodologiyası və nəzəriyyəsi, bu proseslərdə istifadə olunan qurğuların öyrənilməsi, kompüterlərin sahə məsələlərinin həllində tətbiqi texnologiyaları; **PK - 3**

- biosferin müasir vəziyyəti və qlobal ekoloji problemlərini; canlı və cansız təbiətin vəhdəti və bütövlüyünü; respublikamızda və digər ölkələri də təbiəti mühafizəyə dair siyasəti; elmi, texnikanın və təhsilin ekologiyalaşdırılmasının əsas istiqamətlərini; **PK - 4**

- fizika kursu gələcək mütəxəssisin elmi dünyagörüşünü və müasir fiziki düşüncəsinin formalaşmasına kömək edir. Mütəxəssislərin dünyanın müasir elmi mənzərəsini qavraması üçün fizika kursu bütöv və tam olması labüddür. Fizika kursuna mexanika, molekulyar fizika və termodinamika, elektrik və maqnetizm, optika, atom və nüvə fizikası daxildir; **PK - 5**

- iqtisadi biliklər əsasən texnoloji, ilk növbədə fəaliyyətin iqtisadi səmərəliliyini müəyyən etməyi, kənd təsərrüfatının ayrı-ayrı istehsal sahələrinin iqtisadi səmərəliliyini müqayisəli qiymətləndirməyi öyrənir; **PK - 6**

- kənd təsərrüfatı müəssisələrinə təhkim edilmiş torpaq sahələrindən düzgün və səmərəli istifadə edilməsinə dair tədbirlər sistemi layihələndirmək üçün, ilk növbədə layihə tərtib edilən ildə uqodiyaların mövcud tərkib və nisbətlerini müəyyənəbşdirmək, növbəli əkinlərin, çoxillik əkməbrin, yem uqodiyalarının tip- növ saylarının və sahələrinin müəyyənləşdirilməsi, təsərrüfatın ərazisində olan uqodiyaların konturlarının sahələrinin hesablanması, təfəsilatın naturaya köçürülməsi, torpaq növlərinin transformasiyasının və yaxşılaşdırılması üsullarından bəhs edir; **PK-7**

- torpaq haqda elm olub, onun əmələ gəlməsini (genezisini), quruluşunu, tərkib və xassəsini, coğrafi yayılma qanunauyğunluğunu, münbitliyini və ondan səmərəli istifadə etmə üsullarını öyrənir; **PK -8**

- əkinçiliyin əsas vəzifəsi torpaqdan səmərəli istifadə olunması, onun çirklənmə və dağılmadan qorunması, münbitliyinin bərpası və yüksəldilməsi istiqamətində aqrotexnologiyaların işlənməsi və becərilən k/t bitkilərindən yüksək stabil məhsul alınmasını təmin etməkdir. Əkinçiliyin tərkib hissəsinə- bitkilərin həyat amillərinə tələbatının öyrənilməsi və yaşayış şəraitinin yaxşılaşdırılması, enerjiyə qənaətedici və torpaqmühafizəli becərmələrin aparılması, əlaqlara qarşı düzgün mübarizə tədbirlərinin aparılması, bitkilərin növbələşdirilməsi və ərazinin torpaq-iqlim şəraitinə uyğun əkinçilik sistemlərinin işlənməsi daxildir; **PK - 9**

- torpaqın bioloji, kimyəvi və fiziki-kimyəvi xassələrini öyrənməklə onun münbitliyini və verilmiş gübrələrin çevrilməsini öyrənir; **PK -10**

- mədəni şəkildə becərilən tarla bitkilərinin əhəmiyyətini, coğrafi yayılmasını, məhsuldarlığını və onun keyfiyyətinin idarə olunmasını, bitkilərin morfoloji quruluşunu və bioloji xüsusiyyətlərini, becərmə texnologiyasını və məhsulun yığılmasını öyrənir; **PK -11**

- saxlanma və emal üçün yararlı bitki məhsullarının yığılması, nəql edilməsi, saxlanması, ilkin və son emalı, qablaşdırılması və s. texnoloji prosesləri, həmçinin bu zaman baş verən çevrilmələri və həmin çevrilmələrin məhsul keyfiyyətinə təsirini öyrənir; **PK -12**

- barama istehsalının maya dəyərinin aşağı salınması və ipəkçiliyin gəlirliyinin yüksəldilməsi, yem bazasının genişləndirilməsi, yemləmənin çox zəhmət tələb edən proseslərinin maksimum mexanikləşdirilməsi, ipəkçiliyin sənaye əsasına həm təcrübəli mütəxəssislər hazırlanması kimi məsələlər qoyulur. Onun məqsədi mütəxəssislərə tut ipəksarıyanın morfolojiyası, anatomiyası və fiziologiyası haqqın da zəruri bilikləri verməkdir; **PK -13**

- fənnin əsas məqsədi xəstəlik törədən orqanizmlərin və zərərverən həşəratların morfoloji və bioloji xüsusiyyətləri, təsnifatı, yayılma arealı və onlara qarşı mübarizə tədbirlərini öyrənməkdir; **PK - 14**

- müxtəlif meyvə-giləmeyvə, üzüm və tərəvəz-bostan bitkilərinin böyümə və inkişaf qanuna uyğunluqlarını, ekoloji tələblərini, çoxaldılması üsullarını, ting və meyvə istehsalı yollarını öyrənən elm sahəsidir; **PK -15**

- kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalının mexanikləşdirilməsi bitkiçilik və heyvandarlıq məhsulları istehsalı, yığılması və emalını proseslərini öyrənir; **PK -16**

- torpaqların meliorasiyası elminin mahiyyəti, bu elm olan ehtiyacları və bu elmin aqrar təsərrüfatı və əhəmiyyətini; **PK -17**

- Genetika canlıların iki əsas xassəsini - irsiyyət və dəyişkənliyi öyrənən elmdir. Bu fənnin məqsədi irsiyyət və dəyişkənliyin qanunauyğunluğunu dərk etmək və bu qanunauyğunluqların praktiki istifadəsi üçün yeni yollar axtarmaqdır; **PK -18**

- bitki həyatında baş verən prosesləri və onların ətraf mühitlə əlaqəsini, qanuna uyğunluqları öyrənməklə onların həyatını insanlara öz məsarifələri üçün öyrənmək yollarına öyrədir. Bu elmlərin köməyi ilə bitkilərin məhsuldarlığını və məhsulun keyfiyyətini yüksəltmək mümkündür və bu sahədə təcrübə və nəzəri əhəmiyyəti olan bir sıra məsələlər öyrənilmişdir; **PK - 19**

- torpaq mikrobiologiyası və biotexnologiyası aqrokimyəçi və torpaqşünas ixtisası olan kənd təsərrüfatı mikrobiologiyası və biotexnologiyası sahəsində ümumi və konkret bilik və təcrübədə edən mütəxəssislərin hazırlanması üçün nəzərdə tutulmuşdur; **PK - 20**

- əmək prosesində insanın təhlükəsizliyi, sağlamlığının və əməkqabiliyyətinin qorunmasını təmin edən qanunvericilik aktları, sosial-iqtisadi, təşkilati, texniki, gigienik və müalicəvi-profilaktik tədbir və vasitələrin öyrənilməsinə yönəldilmişdir; **PK - 21**

- meteoroloji amillərin il ərzində dəyişməsi kənd təsərrüfatı bitkilərinin inkişaf mərhələlərinə, eləcə də məhsulun kəmiyyət və keyfiyyət göstəricilərinə təsir göstərir. Aqrometeoroloji amillərdən asılı olaraq bitkilərin boy və inkişafı, onların məhsuldarlığını, bitkilərin becərilmə texnologiyası əsas kənd təsərrüfatı bitkiləri proqramlaşdırılmış məhsul alınmasına aqrometeoroloji proqramların tərtib edilməsi məsələlərini özündə əks etdirir; **PK- 22**

3. Təhsilin məzmununa və səviyyəsinə qoyulan minimum

taləblər

3.1. Peşə fəaliyyətinin xarakteristikası.

3.1.1. Peşə fəaliyyətinin əsas istiqamətləri:

Burada peşə fəaliyyətinin konkret istiqamətləri ixtisasından asılı olaraq müəyyənləşdirilir.

3.1.2. Peşə fəaliyyəti üzrə hazırkı səviyyəsinə qoyulan tələblər.

Burada peşə fəaliyyətinin hər bir istiqaməti üzrə tələblər müəyyənləşdirilir.

3.2.1. Ümumtəhsil fənlər bölümü

Fənnin adı	Fənn bölümləri	Ümumi saatlar	O cümlədən		Fənnin tədrisi nəzərdə tutulan semestr
			I semestr	II semestr	
ÜF-B00	Ümumtəhsil fənlər bölümü *				
ÜF-B01	Azərbaycan dili (xarici dildə təhsil alanlar üçün) **	60	30	30	1,2
ÜF-B02	Azərbaycan (rus) dili	60	30	30	1,2
ÜF-B03	Ədəbiyyat	60	30	30	1,2
ÜF-B04	Xarici dil	60	30	30	1,2
ÜF-B05	Azərbaycan tarixi	30		30	2
ÜF-B06	Tarix	30	30		1
ÜF-B07	İnsan və Cəmiyyət	30	30		1
ÜF-B08	İqtisadiyyatın əsasları	30		30	2
ÜF-B09	Cəbr və analizin başlanğıcı	90	60	30	1,2
ÜF-B10	Həndəsə	45		45	2
ÜF-B11	İnformatika	45		45	2
ÜF-B12	Fizika	60	30	30	1,2
ÜF-B13	Astronomiya	30		30	2
ÜF-B14	Kimya	60	30	30	1,2
ÜF-B15	Biologiya	45	45		1
ÜF-B16	Fiziki coğrafiya	45	45		1
ÜF-B17	Fiziki tərbiyə	60	30	30	1,2
ÜF-B18	Gənclərin çağırışa qədərki hazırlığı	60	30	30	1,2
	Cəmi	900	450	450	

*Ümumtəhsil fənləri bölümünə daxil olan fənlər Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 30.10.2006-cı il tarixli, 233 № li qərarı ilə təsdiq olunmuş "Azərbaycan Respublikasında ümumtəhsilin konsepsiyası (Milli Kurikulumu)"na uyğun müəyyənləşdirilir. [Birinci kurslarda ümumtəhsil fənləri tədris olunduğu üçün kredit sistemə daxil edilmir.](#)

**Azərbaycan bölməsində təhsil müəssisəsinin bu saat hesabına ixtisasın profilinə uyğun müəyyənləşdiriyi fənlər tədris oluna bilər.

3.2. İxtisas üzrə fənn bölmələri, fənlərin kreditlər, onların mənimsənilməsinin nəticələri (bilik, bacarıq və vərdişlər baxımından) və qazanılması nəzərdə tutulan kompetensiyaların kodları.

Fənn bölümünün kodu	Fənn bölümləri, onların mənimsənilməsinin nəticələri (bilik, bacarıq və vərdişlər baxımından)	Fənn bölmələri üzrə kreditlərin sayı	Fənlər	Fənn üzrə kreditlərin sayı	Qazanılması nəzərdə tutulan kompetensiyaların kodları
1	2	3	4	5	6
Təhsil pilləsi					
HF-BOO	<p>Humanitar fənlər bölümü.</p> <p>Bilməlidir: Şifahi nitq vərdiş bacarıqlarının inkişaf etdirilməsi üçün vacib sayda bilən A) fonetik vərdişlər, B) leksik və söz yaradıcılığı vərdişləri, C) qrammatik vərdişlər.</p> <p>Bacarmalıdır: Xarici dil təlimində nitq fəaliyyətinin aşağıdakı növlərini kompleks şəkildə bacarmalıdırlar: Şifahi nitq, dinləyib anlama, oxu, yazı, tərcümə. Tələbələr proqrama müvafiq olaraq oxuduqları, gördükləri və eşitdikləri mövzular haqqında söhbət aparmağı bacarmalıdırlar. Tələbələr ünsiyyətdə olduğu hər bir şəxsin ingilis dilində nitqini ilk söhbətdən başa düşməlidirlər</p> <p>Yiyələnməlidir: A) düzgün oxu vərdişlərinə, B) orta çətinlikdə olan ixtisas üzrə orjinal ədəbiyyatı oxumaq və lüğətin köməyi olmadan məzmununu başa düşmək, C) nisbətən çətin ixtisas mətnlərini lüğətin köməyi ilə ana dilinə tərcümə etmək, D) orta çətinlikdə olan ixtisas mətnlərini oxuyub başa düşmək və oxunulan mətnin məzmununu şifahi izah etməyi bacarmaq, E) İctimai-siyasi məzmunlu mətnləri başa düşmək və onlar haqqında məlumat vermək.</p>	28	<p>HF-B01 Azərbaycan tarixi</p> <p>HF-B02 Xarici dili</p>	6 10	<p>UK 1</p> <p>ÜK 2</p>
	<p>Bilməlidir: Şifahi nitq vərdiş bacarıqlarının inkişaf etdirilməsi üçün vacib sayda bilən A) fonetik vərdişlər, B) leksik və söz yaradıcılığı vərdişləri, C) qrammatik vərdişlər.</p> <p>Bacarmalıdır: nitq fəaliyyətinin aşağıdakı növlərini kompleks şəkildə bacarmalıdırlar: Şifahi nitq, dinləyib anlama, oxu, yazı, tərcümə. Tələbələr proqrama</p>		HF-B03 Azərbaycan dili (təlimi rus dilində olanlar üçün)	6	ÜK 3

	<p>müvafiq olaraq oxuduqları, gördükləri və eşitdikləri mövzular haqqında söhbət aparmağı bacarmalıdırlar. Tələbələrünsiyyətdə olduğu hər bir şəxsin nitqini ilk söhbətdən başa düşməlidirlər Yiyələnməlidir: A) düzgün oxu vərdişlərinə, B) orta çətinlikdə olan ixtisas üzrə orjinal ədəbiyyatı oxumaq və lüğətin köməyi olmadan məzmununu başa düşmək, C) nisbətən çətin ixtisas mətnlərini lüğətin köməyi ilə ana dilinə tərcümə etmək, D) orta çətinlikdə olan ixtisas mətnlərini oxuyub başa düşmək və oxunulan mətnin məzmununu şifahi izah etməyi bacarmaq, E) İctimai-siyasi məzmunlu mətnləri başa düşmək və onlar haqqında məlumat vermək.</p> <p>Seçmə fənlər</p>		HFS-B04	6	UK4
İPF	<p>Ixtisas peşə hazırlığı fənləri bölümü.</p> <p>I.Bilməlidir: Üzvi maddələrin quruluşunu, xassələrini, onların bitki və heyvan orqanizmində yayılmasını, hansı çevrilmələrə uğradığını mükəmməl öyrənən mütəxəssis gələcəkdə yeni, davamlı bitki və heyvan növlərinin yaranmasına nail ola bilər.</p> <p>Bacarmalıdır: Üzvi kimyanın tədrisi biokimya, fiziologiya, mikrobiologiya, biotexnologiya, aqrokimya və s. fənlərin</p>	116	İPF-BO1 Kimya	2	PK 1

	<p>öyrənilməsi üçün tələbələrdə nəzəri və təcrübi baza vardır.</p> <p>Yiyələnməlidir: Bütün yuxarıda qeyd edilənlər ali məktəblərin biolojitemaüllü ixtisaslarında -üzvi kimyanın öyrənilməsinin nə qədər vacib və gərəkli olduğunu bir daha təsdiq edir.</p>				
--	--	--	--	--	--

	<p>2. Bilməlidir. Bitki hüceyrəsinin quruluşu, differensiasiyası, vegetativ və generativ orqanların quruluşu və vəzifəsi. Bitkilərin çoxalma-formaları. Bitkilərin sistematikasını. Taksonomik nomenklatura. Botanika aqronomiya.</p> <p>Bacarmalıdır. Mədəni və yabani bitkiləri təyin etmək, orqanoqrafiyanı anlamaq, çoxalma formalarını bilmək. Bitkilərin latın adlarını bilmək. Toxum və meyvələrin quruluşunu və yayılmasını bilmək. Alaq bitkilərini tanımaq və bioekoloji xüsusiyyətlərini bilmək.</p> <p>Yiyələnməlidir. Aqronomik botanikanın çöl və eksperimental sahəsini idarə etmək, alaq otlarını və onların inkişaf fazalarını müəyyən etmək. Mikrotexnika ilə işləmək. Mühit amilləri və floristik xüsusiyyətləri anlamaq.</p> <p>3.Bilməlidir: informasiya, onun ölçülməsi, saxlanması və emalı qaydalarını; müasir kompüterlər, onların daxili strukturu, əsas və köməkçi qurğuları, onların funksiyalarını; müasir proqram təminatı və əməliyyat sistemlərini; alqoritmləşdirmə,</p>	İPF-B02 Botanika	2	PK2
	<p>proqramlaşdırma dilləri və onlardan istifadə qaydalarını; müasir dövrdə geniş istifadə olunan tətbiqi proqramlar və onlardan istifadə qaydalarını; verilənlər bazası, onların Internet və ondan istifadə qaydalarını.</p> <p>Bacarmalıdır: kompüter və ona qoşula bilən qurğularla işləməyi; ixtisasa uyğun məsələlərin həll alqoritmləri və proqramlarının tərtibini; müasir tətbiqi proqramlardan istifadə etməyi;</p>	İPF-B03 İnformatika	2	PK3

<p>riyazi proqram paketlərindən istifadə etməyi; şəbəkə texnologiyalarından istifadə etməyi; informasiya təhlükəsizliyinin təmin edilməsi qaydalarını tətbiq etməyi.</p> <p>Yiyələnməlidir: İnformasiya sistemlərinin öyrənilməsi; informasiyanın işlənməsinin avtomatlaşdırılmasında, rəqiblərə-İqtisadi məsələlərin həllində istifadə olunan bir tədqiqat vasitəsi kimi kompüterlərin imkanlarını öyrənmək; tələblərin alqoritmləşdirmə üzrə təfəkkür qabiliyyətini inkişaf etdirmək; əsas fərdi üsulların, qaydaların alqoritmini, onların standart proqramını tərtib etmək və tətbiqini öyrənmək; hər hansı bir alqoritmik dili və həmin dildə proqramlaşdırmanı öyrənmək; kompüterin proqram sistemlərini və onları istifadə qaydalarını öyrənmək; kompüter şəbəkələri və şəbəkə proqramlarının iş prinsiplərinin öyrənilməsi; kompüterin müxtəlif sahələrə tətbiqi və lazımı proqram təminatının istifadəsini öyrənmək.</p> <p>4. Bilməlidir: Təbii mühitlə canlı</p>		<p>İPF-B04 Ekologiya</p>	<p>2</p>	<p>PK4</p>
---	--	--	----------	------------

<p>orqanizmlərin qarşılıqlı təsirini, əsas qanunauyğunluqlarını və terminlərini;</p> <p>Ekosistemi sistemli dərk etmə və biosferin davamlığını təmin edən mexanizmləri;</p> <p>Ətraf mühitin keyfiyyətinin diaqnostikasını aparmaq və qiymətləndirmək bacarığı və mühafizəsi;</p> <p>Ətraf mühitə insanın təsərrüfat fəaliyyətinin təsirinin xüsusiyyətlərini</p> <p>Azərbaycan respublikasının əsas qanunvericilik aktları və beynəlxalq razılaşmaları;</p> <p>Bacarmalıdır:</p> <p>Təbiətraf mühitinə antropogen təsirin qiymətləndirilməsi üçün kəmiyyətəkeyfiyyət göstəricilərindən istifadə etməyi;</p> <p>Yiyələnməlidir:</p> <p>Ətraf mühiti qorumaq üçün biosferdə dəyişən prosesləri sistemli dərk etməyi və təbii ehtiyatlardan səmərəli istifadənin yem taktika və strateqiya ilə yanaşmalı;</p> <p>5.Bilməlidir: fundamental anlayışlar və qanunları, əsas fiziki hadisələr və ideyaları, onların elmdə, texnikada və istehsalatda tətbiqini, fiziki cihaz və avadanlıqların iş prinsipini;</p> <p>Bacarmalıdır: fizikanın müxtəlif sahələrində konkret məsələlərin həlli üsullarını, müasir cihaz və avadanlıqla fiziki -təcrübənin aparılmasını, tədqiqi məsələlərdə konkret fiziki mahiyyəti araşdırıb üzə çıxartmağı;</p> <p>Yiyələnməlidir: fizikanın müxtəlif sahələrində konkret məsələlərin həlli üsulları və metodlarına, elmi dünya görüşü və müasir fiziki düşüncəyə.</p> <p>6. Bilməlidir: Hazırda kadr hazırlığı qarşısında mühüm tələblər dayanır. Müasir</p>		<p>İPF-BÜ5 Fizika</p> <p>İPF-B06 ASK-nın iqtisad., sahibkarlıq və mühasibat uçotu:</p>	<p>2</p> <p>4</p>	<p>PK5</p> <p>PK6</p>
---	--	--	-------------------	-----------------------

<p>mütəxəssisin gələcək fəaliyyətinin müvəffəqiyyəti müəyyən qeyri-ixtisas fənlərinin tədrisi zərurətini yaradır. Bu baxımdan texnoloji mütəxəssis ilk növbədə fəaliyyətinin iqtisadi səmərəliliyini müpyyən etməyi, bitkiçiliyin ayrı-ayrı sahələrinin iqtisadi səmərəliliyini müqayisəli qiymətləndirməyi.</p> <p>Bacarmalıdır: Gələcək mütəxəssisiqtiqisadi vəziyyətin dəyişməsinə reaksiya verməyi.</p> <p>Yiyələnməlidirlər Onlar informasiya axımda çevik istiqamət tapmaq qabiliyyətinə, təşkilatçılıq səriştisinə və idarəetmə bacarığma.</p> <p>7. Bilməlidir: kənd təsərrütatı müəssisələrinə təhkim edilmiş torpaq sahələrindən düzgün və səmərəli istifadə etmək məqsədi ilə kənd təsərrüfatı yerlərinin (uqodiyaların) tərkib və nisbətlərinin müəyyənləşdirilməsi, xəritə və planlar üzərindəhorizontal proyeksiyaların yerləşməsi və müqayisəsi.</p> <p>Bacarmalıdır: ərazinin təşkilində relyefin, torpaqlarm növmüxtəlifliklərinin, keyfiyyətinin, eroziyasının, uçotunun, iqtisadi qiymətləndirilməsinin, torpaq növlərinin yaxşılaşdırılmasına dair tədbirlərin hazırlanması.</p> <p>Yiyələnməlidir:plan kartoqrafik ilkin materiallann, köməkliyi ilə kənd təsərrüfatı yerlərinin (uqodiyaların), xəritə və sxemlərinin çəkilməsi və miqyasla naturaya köçürülməsi.</p> <p>8.Bilməlidir:- Torpaqşünaslıq elminin məqsədi, məzmunu, vəzifələri və mahiyyəti. Torpaqşünaslığın metodoloji əsasları. Tofaq anlayışı. Tofaq münbitliyi tofağın əp vacib xassəsi kimi. Torpaqşünaslığın meydana</p>		<p>İPF-B07 Yerquruluşu geodeziyanın əsasları ilə</p>	6	PK 7
		<p>İPF-B08 Torpaqşünaslıq və geologiyannın əsasları</p>	6	PK 8

<p>gəlməsi və əsas inkişaf mərhəbbri. Torpaq əmələgəlməsi prosesinin ümumi sxemi. Torpaq profilinin formalaşması. Torpağın mineral hissəsinin mənşəyi və tərkibi. Toşağ əmələgəlməsində canlı orqanizmlərin rolu. Torpağın üzvi hissəsinin mənşəyi, tərkibi və xassələri. Torpağın kimyəvi tərkibi. Torpaq kolloidləri. Torpağın udma qabiliyyəti. Torpaqların fiziki və fiziki-mexaniki, su, hava, istilik xassələri və rejimləri. Torpaq məhlulu və oksidləşmə-reduksiya prosesləri. Bacarmalıdır: Torpaq nümunələrinin götürülməsi qaydası, kəsimin qoyulması, torpaq profilinin təsviri, torpağın qranulometrik tərkibi, humusun miqdarı, udma tutumu, udulmuş əsasların miqdarı, karbonatlıq, Umumi azot, fosfor, kaliumun təyini, torpağın sıxlığı və məsaməliyin təyini, torpaq strukturunun təyini və qiymətləndirilməsi. Yiyələnməlidir: Torpaq münbitliyi və onun əsas göstəriciləri - humus qatının qalınlığı, torpaq kipliyi, qida elementlərinin potensial ehtiyatı və mütəhərrik formaları, torpaq mühitinin reaksiyası, qranulometrik tərkibi, istilik, su-hava və qida rejimləri şəraitini qiymətləndirmək metodlarına, torpaq münbitliyinin modelləri, münbitliyin optimal parametrlərinin tapılması, torpaqların mədənişdirilməsi üçün aqrofiziki, aqrokimyəvi, meliorativ və fitomeliorativ tədbirlər və bu tədbirlərin effektiv münbitliyin yüksəldilməsi metodlarına. 9.Bilməlidir: - bakalavr əkinçilik fənnini öyrənməklə bitkilərin həyat amilərinə münasibəti əsasında müəyyən</p>		<p>İPF-B09 Əkinçilik və əkin sistemi</p>	<p>6</p>	<p>P K 9</p>
<p>edilmiş qanunlarla torpağın münbitliyinin artırılması, əkin sahələrində yayılan əlaqların öyrənilməsi və onlara qarşı mübarizə, ərazinin aqroekoloji şəraitinə uyğun növbəli əkinlərin və torpaq becərmə sistemlərinin işləməsi məsələlərini bilməlidir. Bacarmalıdır:- bitkilərin yaşayış şəraitini yaxşılaşdırmaq üçün toşağın potensial münbitliyini artıran</p>				

<p>və məhsırfıgarlıđı yúksəldən kompleks təşkilatı - təsərrúfat tədbiləri sistemini işbməyi bacarmalıdır.</p> <p>Yiyəlnməlidir:- əkin sahələrində yayüan alaqların öyrənilməsi və olara qarşı mübarizə, torpaq - iqlim şəraitinə uyğun növbəli əkinlərin və torpaqbecərmə sistembrinin işlənməsi məsələlərinin praktiki həllinə yiyəbnməlidir.</p> <p>10.Bilməlidir:Torpaq münbitliyinin artınmasında və bitkilərin qidalanmasının optimallaşdınlmasında aqrokimyannın rolu. Aqrokimya, bitkibrin havadan qidalanması vətorpaq münbitliyi. Torpağınmineral vəüzvi hissələrinin tərkibi və xüsusiyyətbri. Aqrokimyannın tədqiqat üsulları.</p> <p>Bacarmahdır:Torpaqların aqrokimyəvi analiz üsulları. Torpaqların qida maddəbri ilə təmin olunma dərəcəsi və planlaşdırılmış məhsula görə gübrə normalarının hesablanması. Gübrələrin növləri, onların kimyəvi tərkibi və xassəbri, onlardan istifadənin effektivliyinin artırılması şərtbri və dozalarının optimallaşdırılması metodları (üsuliarı). Turş torpaqlann əhəngbnməsi və şorakət torpaqların gipslənməsi. Əhəng və gips normalarının müəyyənəbşdirilməsi.</p> <p>Yiyəlnməlidir:Mineral</p>		<p>İPF-BIO Aqrokimya</p>	<p>-</p> <p>6</p>	<p>PK 10</p>
<p>gübrələrin saxlanması, qarışdırılması və verilməsi. Üzvü gübrələr, onların növləri və səmərəli istifadəsi qaydaları. Kompostlar və üzvi-mineral qarışıqların hazırlanması üsulları. Yaşıl gübrələr və bakterial gübrələrdən istifadə metodlan. Kimyalaşdırmanın ekoloji</p>				

<p>problemlərinin aradan qaldırılması üsulları.</p> <p>11. Bilməlidir:- mədəni şəkildə becərilən tarla bitkilərinin əhəmiyyətini, coğrafi yayılmasını, morfoloji quruluşu və bioloji xüsusiyyətlərini, becərilmə texnologiyasını (növbəli əkində yeri, torpağın becərilməsini, gübrələmə sistemini, toxuraun səpinə hazırlanmasını, səpin müddəti, üsulu və normasını, toxumun basdırılma dərinliyini, qulluq işlərini və s.) və məhsulun yığılmasını.</p> <p>Bacarmalıdır: Səpləcək bitkinin hansı sələfdən sonra yerləşdirilməsini, torpağın əsas və səpinqabağı becərilməsini, gübrələmə sistemini, səpinin aparılmasını, səpin normasının müəyyən edilməsini, səpici aqreqatın nizamlanmasını, suvarma rejimi və vegetasiya becərmələrini, bioloji məhsulun təyini və məhsul yığımının təşkilini.</p> <p>Mütəxəssis həmçinin əhalinin ərzaqla, heyvandarlığın yemlə və sənayenin xammalla təmin edilməsini, bitkinin inkişafının idarə edilməsi, məhsulun kəmiyyət və keyfiyyətinin idarə olunması, məhsulun yığım və saxlanması texnologiyasına düzgün əməl edilməsi, ekoloji baxımdan təhlükəsiz məhsul istehsalının təmin edilməsinə yiylənməlidir.</p> <p>12. Bilməlidir: Ayrı-ayrı bitki məhsullarının orqanoleptik və fiziki-kimyəvi</p>		<p>İPF-B11 Bitkiçilik</p> <p>İPF-B12 Bitkiçilik məhsullarının saxlanması və emah texnologiyası</p>	<p>8</p> <p>6</p>	<p>PK 11</p> <p>PK 12</p>
<p>xüsusiyyətlərini, saxlanma və emal üsullarını və bu zaman baş verən çevrilmələri bilməlidir.</p> <p>Bacarmalıdır: Konkret şəraitdə bitkiçilik məhsullarının saxlanması və</p>				

<p>emalmı, müxtəlif məmullatların hazırlanmasını və emal üsulları həyata keçirə bilməlidir. Sahəyə dair kifayət qədər nəzəri biliyə sahib olmaqla həmin məsələləri praktik olaraq həyata keçirə bilməlidir.</p> <p>Yiyələnməlidir: Bitki məhsullarının itkisiz və ya az itki ilə yığılması, saxlanması və emalında baş verən proseslər, xammal və hazır məhsulda baş verən çevrilmələr və onların məhsulun keyfiyyətinə təsirini, mütərəqqi saxlanma və emal üsullarının mənimsəməlidir.</p> <p>13. Bilməlidir: Tut ipəksarıyanın morfoloqiyasını, anatomiyası və fiziologiyasını, yemləndirilmə texnologiyasını.</p> <p>Bacarmalıdır: ətraf mühitin ipəksarıyanın orqanizminə təsirini nizamlamağı, həm də bu bitkilər əsasında mütəxəssislər tut ipəksarıyanın inkişafını şüurlu surətdə idarə edə bilməlidirlər və onun yüksək məhsuldarlığına nail olmalıdırlar.</p> <p>Yiyələnməlidir: Bu kursun tədris edilməsi gələcək yüksək ixtisaslı kadrların hazırlanmasında çox əhəmiyyətlidir. Çünki müasir şərait və xalq təsərrüfatının inkişafı məsələləri rəhbər kadr qarşısında yeni məsələlər qoymaqla, onların təsərrüfatını idarə olunmasının yeni metodlarına, ipəkçilikdə elm və texnikanın yeni nailiyyətlərinin istifadə olunmasına.</p> <p>14. Bilməlidir: kənd təsərrüfatı bitkilərinin xəstəlik törədiciləri və zərərvericilərini, onların morfoloji quruluşu, bioloji xüsusiyyətləri. yayılması arealını, növ tərkibini və onlara qarşı kompleks mübarizə tədbirlərinin həyata keçirilməsi yollarını.</p>		<p>İPF-B13 İpəkçilik</p> <p>İPF-B14 Bitki mühafizəsi</p>	<p>6</p> <p>6</p>	<p>PK 13</p> <p>PK 14</p>

Bacarmalıdır: Aqrar sahənin inkişaf etdirilməsində, yüksək məhsul almaq yolunda əsas maneələrdən biri kimi bitkilərin xəstəlik, zərərverici və əlaq otlarına qarşı kompleks mübarizə tədbirlərini.

Birləşmiş Millətlər Təşkilatının FAO ekspertlərinin (2008) məlumatlarına əsasən dünyanın hətta inkişaf etmiş ölkələrində belə istehsal olunan məhsulun 30-32%-i xəstəlik, zərərverici və əlaq otlarının təsirindən itkiyə gedir. 10-12% hazır məhsul isə saxlanma dövrü anbarlarda əmtəlik keyfiyyətini itirir və çıxış edilir.

Yiyələnməlidir: Hazırlanan mütəxəssis məhz bu itkilərin geri qaytanması, onun reallaşdırılması, bitki mühafizə sisteminin müasir standartlara cavab verən səviyyədə qurulmasına müəyyən problemlərin həll edilməsi ilə nəticələnən metod və üsulları vərdişinə.

15.Bilməlidir:- meyvə bitkilərinin bölgəbr üzrə düzgün yerləşdirilməsi ilə bağlı aqroekoloji xəritənin tərtibini;
meyvə-giləmeyvə bitkilərinin sort tərkibinin və davamlı məhsul istehsalına zəmanət verən sortların müəyyənləşdirilməsi;
qiymətli bioloji-təsərrüfat xüsusyyətlərinə malik meyvə-giləmeyvə bitki sortlarından genofondun formalaşdırılması və genplazma bankının yaradılması;
meyvə-giləmeyvə bitkilərinin sağlam əkin materialının istehsalında yeni texnologiyaların tətbiqi və bağlarda mütərəqqi

**İPF-B15Meyvəv3
subtr. bitki. tərəvəz
və üzüm. əsaslan.**

4

PK 15

qulluq tex-nologiyasının işlənməsini.

Bilməlidir: üzüm bitkisinə daxil olan cins və növlər haqqında bilgiləri, üzüm bitkisinin bioloji xüsusiyyətlərinə uyğun olaraq təsərrüfat nöqteyi-nəzərdən onun idarə olunmasını, üzümlüklərin ekoloji şəraitin tələblərinə uyğun təşkilini, mühit şəraitinin təsirindən ziyan çəkmiş üzümlüklərin bərpasını.

Bilməlidir: tərəvəz bitkilərinin sisteməlik tərkibini, əsas bioloji-təsərrüfat xüsusiyyətlərini, xarici şəraitə tələbatını, sortlarını, açıq və örtülütofaq sahələrində becərmə texnologiyası.

Bacarmalıdır: - əkin materialının istehsalı; tinglərdə tinglərə edilən qulluq texnologiyasını; cavan meyvə bağma qulluq tex-nologiyasını (cərgəaralarından sə-mərəli istifadə etmə, ağacalara forma verilməsi, suvarma, gübrələmə); məhsuldar bağa qulluq texnologiyasını (nizamlayıcı və sanitar budama üsulları, cərgəaralarının saxlanma sistemi, məhsula qulluq texnologiyası, gübrələmə, suvarma).

Bacarmalıdır: tərəvəzçilik, o cümlədən örtülü torpaq üçün aynlanmış sahənin təşkili, tofağın əsas, əkin qabağı və vegetasiya dövründə becərməsi, gübrələnməsi, şitil hazırlanması, səpin, əkin, bitkilərə bütün qulluq işlərini və məhsul yığığını təşkil etməyi.

Bacarmalıdır: Üzümün keyfiyyət göstəricilərinin yaxşılaşdırılmasına yönəldilən tədbirlərin

<p>qiymətləndirilməsini, üzüm bitkisinin uvoloji öyrənilməsini.</p> <p>Yiyələnməlidir: - vegetativ çoxaltma (çiliklərlə, basmalarla, kolların bölünməsi, kök pöhrələri və calaqlarla çoxaltma) üsullarının icra texnologiyası; meyvə tingliyinin təşkili; meyvə bağının təşkili; meyvəçilikdə budama və formavərnə texnikası.</p> <p>Yiyələnməlidir: botanikanın, torpaşünaslığın, bitki fiziologiyasının, k.t.meteorologiyasının, tərəvəzçiliyin, örtülütörpaq tərəvəzçiliyin, bostançılığın, tərəvəz toxumçuluğunun elmi əsaslar və praktiki vərişlərinə.</p> <p>Yiyələnməlidir: Üzümlükdə mütərəqqi becərmə texnologiyalarının ayrı-ayrı bölgələr şəraitində tətbiqinin mümkünlüyünə.</p> <p>16.Bilməlidir: kənd təsərrüfatı istehsalının mexanikləşdirilməsində tətbiq edilən maşınların quruluşu, texnoloji iş prosesi və əsas nizamnamalarını; k/t aqrəqatının işə hazırlanması, onun idarə edilməsi və iş keyfiyyətinin qiymətləndirilməsini; k/t aqrəqatları ilə işlədikdə təhlükəsizlik texnikası qaydalarını;</p> <p>Bacarmalıdır: kənd təsərrüfatı maşınlarını praktiki işə hazırlamağı və aqrəqatı idarə etməyi; iş keyfiyyətini qiymətləndirmək üçün lazım olan cihaz və avadanlıqlardan istifadə etməyi; iş prosesində aşkar olunana nazaslıqları aradan qaldırmağı.</p>		<p>İPF-B16 Kənd təsərrüfatı istehsalının mexanikləşdirilməsi</p>	<p>4</p>	<p>PK 16</p>
---	--	---	----------	--------------

<p>Yiyələnməlidir: kənd təsərrüfatı bitkilərinin becərilməsi, məhsulunun yığılması və onun emalı üzrə görülən işlərin mexanikləşdirilməsi üçün maşınların quruluşu, iş prosesi və əsasən nizamlamaları üzrə nəzəri və praktiki bitkilərə; maşınların quruluş xüsusiyyətlərini, onların üstün və çatışmayan cəhətlərini aşkar etmək, onların təkmilləşdirilməsi üzrə fikir söyləmək və təkmilləşdirmək bacarığına.</p>	<p>İPF-B17 Meliorasiyası</p>	<p>4</p>	<p>PK 17</p>		
<p>17.Bilməlidir: Torpaqların meliorasiyası elminin formalaşmasında rolu olan fənləri, digər elmlərlə əlaqəsini, meliorativ məsələləri həllində onun tətbiqini</p>	<p>Bacarmalıdır: Kənd təsərrüfatı bitkilərinin suvarma rejimini tənzimləməyi; suvarma sistemlərini idarə etməyi, mütərəqqi suvarma üsullarını, şorlaşmış torpaqların yuyulması texnologiyasını, torpaq eroziyasına qarşı mübarizə tədbirlərini həyata keçirməyi, mədəni-texniki meliorasiya tədbirlərini və qurutma meliorasiyası tədbirlərini həyata keçirməyi.</p>	<p>Yiyələnməlidir: Meliorasiya sahəsində bütün meliorativ tədbirlərin həyata keçirilməsinin üsullarına yiyələnməlidir.</p>	<p>İPF-B18 Genetika, seleksiya və toxumçuluq</p>	<p>6</p>	<p>PK 18</p>
<p>18.Bilməlidir: irsiyyət və dəyişkənliyin qanuna uyğunluqlarını, oradan irəli gələn məsələləri həll etməyi: irsiyyətin sitoloji əsaslarını, hüceyrənin bölünməsi prosesində irsi informasiyaların nəsil-dən-nəsilə keçirilməsi prinsiplərini, nuklein turşularının irsiyyətdə rolunu müəyyən edən mexanizmlərini, növdaxili hibridləşdirmədə irsiyyətin əsas qanuna uyğunluqlarını, irsi əlamətlərin nəsillərə</p>					

ötürülməsində xromosom
nəzəriyyəsinin mahiyyətini, cinsin
təyin edilməsində

xromosomun rolunu, krossinqoverin mexanizmini, dəyişkənliyin nəzəri əsaslarını, uzaq hibridləşdirinrin mahiyyətini və mexanizmini, fərdi inkişafın genetik əsaslarını, populyasiyaların genetik dinamikasına xarici faktorların təsir mexanizmini. biotexnologiya və gen mühəndisliyinin nəzəri əsaslarını.

Bacarmahdır:- müvəqqəti və daimi preparatların hazırlamağı, mitoz, meyoza bölünmələrinin mərhələlərini izləməyi, irsi dəyişənlik əldə etmə metodlarını, hibridləşdirmə aparmağı, heterozis əldə etməyi, seçmə üsullarının tətbiqini, kənd təsərrüfatı bitkilərinin toxumçuluğunun təşkilini, sorttəzələmə və sortdəyişmənin nəzəri əsaslarını, toxumların səpin keyfiyyət göstəricilərini, cücmə və yaşama qabiliyyətini, onların təyininini.

Yiyələnməlidir:- ilişikli irsiyyətin nəzəri əsasları, krossinqoverin sitoloji sübutunu izah edən nəzəriyyələrə, plazmogenlərin nəzarəti altında irsiyyətin nəsilə keçmə xüsusiyyətlərinə, seleksiya yolu ilə daha məhsuldar, yerə yatmaya, xəstəliklərə, zərərvericilərə, intensiv tipli yeni sortların yaradılması üçün seleksiyanın nəzəri əsaslarına, tədqiqat üsullarına, toxumların fiziki və mexaniki xüsusiyyətlərinin, təmizlənməsinin, çeşidlənməsinin, zədələnməsinin, həyat qabiliyyətinin və məhsuldarlığının elmi əsaslarına, toxumların yetişdirilməsi, hazırlanması və

<p>saxlanmasma.</p> <p>19. Bilməlidir: Fizioloji və biokimyəvi üsulları öyrənilməlidir.</p>		<p>İPF-B19 Bitki fiziologiyası və biokimyəsi</p>	4	PK19
<p>Bitkilərin xəstəliklərə yoluxması səbəblərini və xəstəliklərin aradan qaldırılması yolları tapmalıdır. Bitkilərin həyat proseslərini öyrənmək və idarə etməlidir.</p> <p>Bacarmalıdır. Müşahidələrin təhlilini və hesablanma qaydalı. Hər bir kimyəvi analizləri tələb olunan səviyyədə aparılması.</p> <p>Yiyələnməlidir: Fərmer təsərrüfatlarına kömək məqsədilə fizioloji analizləri aparmaq. Fizioloji analizləri təhlil etmək. Beynəlxalq əlaqələri yaratmaq</p> <p>20. Bilməlidir: torpağın mikrobioloji tərkibini. Havanın mikrobioloji tərkibi. Qıcqınlımların və onun k.t. təbiət dəhəmiyyəti. Azotun təbiətdə dövrənmə k.t və təbiət dəhəmiyyəti. Bacarmalıdır: topağın mikrobioloji analizini etmək. Qıcqınlımlar, və onun gedişini aparmaq. Ammonifikasiya, nitrifikasiya denitrifikasiya prosesinin gedişini öyrənmək. Yiyələnməlidir: fərmer təsərrüfatlarına kömək məqsədilə mikrobioloji analizləri aparmaq. Mikrobioloji analizləri təhlil etmək.</p> <p>21. Bilməlidir: Əmək mühafizəsi sahəsində qanunverici aktları; istehsalatın sanitariya-gigiyenik vəziyyətinə nəzarətin metodik əsaslarını; müəssisədə əmək mühafizəsinin təşkilini və zədələnmələrin qarşısının alınması; istehsalatda optimal mikroiqlim və iş şəraiti yaratmaq üçün tədbirlər planı tərtib etməyi; Bacarmalıdır: Azərbaycan Respublikasının əmək</p>		<p>İPF-B20 Mikrobiologiya</p> <p>İPF-B21 Əmək mühafizəsi</p>	4	PK 20 ÜK 21
<p>mühafizəsi üzrə qanunçuluğunu və hüquqi normativləri tətbiq etməyi;</p>				

müəssəsbri işçi zonalarında tələb olunan sanitar-gigiena parametrbri müəyyən etməyi;

əmək mühafizəsi və təhlükəsizliyi sahəsində qanunvericilik aktlarının tələblərini tətbiq etməyi; əmək prosesində insanın təhlükəsizliyini, sağlamlığının qorunmasını və iş qabiliyyətini təmin edən sosial-iqtisadi, təşkilati, texniki, gigiena və müalicəvi-nəzarət həyata keçirməyi.

Yiyələnməlidir; əməyin mühafizəsi və təhlükəsizliyini təmin etmək üzrə məsələlərin həlli qabiliyyətini; müəssisələrin işçi zonasında sanitar-gigiena parametrlərinin hesabat metod-lama; əməyin mühafizəsi və təhlükəsizliyi sahəsində qanunlar,qanunverici aktlar və normativlərlə işləyə bilmək səriştəliyini.

22.Bilməlidir: Havanın tərkibi, sıxlığı, temperaturu və nəmliyi.

Şua enerjisini, hava kütblərinin hərəkəti və yenidən yaranması.

Buludluğu, yağıntılar, tufanları, şaxtaları, quraqlıqları və digər hadisəbri.

Meteoroloji müşahidə haqqında təlim.

Aqrometeoroloji proqnozlar haqqında təlim.

Bacarmalıdır: Müşahidəbri təhlilini və hesablama qaydalarını.

Mikroiqlim və fitoiqlim müşahidəbri.

Qrafikbri qurulma qaydalarını.

Yiyələnməlidir: Fermer təsərrüfalarında aqrometeoroloji postları yaratmağı.

Fenoloji vəaqrometeoroloji

İPF-B22
Aqrometeorologi
ya

4

Ü K 22

	müşahidəbrinin təhlili.				
	Beynəlxalq əlaqələri yaratmaq. Seçmə fənlər		İPFS-B23	18	PK
TE-B00	Təcrübə və yekun attestasiyası. Bu bölməyə aid olanların öyrənilməsi nəticəsində təhsil alanlar. Bilməlidir: Bacarmalıdır: Yiyələnmişdir:	36	TE-B01 Təcrübələr TE-B02 Yekun dövlət attestasiyası	24 6	ÜK PK
	Kreditlərin ümumi cəmi:	180			

Bütün bölmələrdə seçmə fənlə müvafiq sərişələrə (kompetensiyalara) uyğun orta ixtisas təhsil müəssisələri tərəfindən müəyyənləşdirilir.

3.3. 040601–Aqronomluq ixtisası üzrə bakalavr təhsil proqramının yerinə yetirilməsinin müddəti:

Subbakalavr təhsil proqramını mənimsəmək üçün ayrılan ümumi həftələr - 198

Nəzəri təlim üçün ayrılan həftələr - 105

O cümlədən, təcrübələr üçün ayrılan həftələr (ixtisasdan asılı olaraq) - 24

İmtahan sessiyası üçün ayrılan həftələr - 35

Tətillər üçün ayrılan həftələr- 28

Diplom işinin hazırlanması və müdafiəsinə - 6

(yekun dövlət imtahanına) ayrılan həftələr

4. Maddi-texniki, tədris bazası və kadr potensialı

- 4.1. Orta ixtisas təhsil müəssisəsinin 040601 - Aqronomluq ixtisasının təhsil proqramına müvafiq hazırlanmış tədris planında nəzərdə tutulan fənlər üzrə dərslərin aparılması, təcrübələrin keçirilməsi və elmi-tədqiqat işinin yerinə yetirilməsi üçün müvafiq İKT ilə təchiz olunmuş kabinet və laboratoriyalar, kompüter sinifləri, emalatxanalar və s. ilə təmin olunmuş maddi-texniki bazası olmalıdır. Təhsil alanların orta ixtisas təhsil müəssisəsinin lokal şəbəkəsinə, internetə, məlumat bazalarına, elektron kitabxanalarına, axtarış sistemlərinə çıxışı timin edilməlidir.
- 4.2. Fənlərin tədrisi, bir qayda olaraq, elmi bakalavr və magistrix dərəcəsi olan müəllim tərəfindən aparılır. Bu fəaliyyətə həmin şərtləri ödəyən digər müəssisə və təşkilatlarda çalışan şəxslər cəlb oluna bilər.

5. Tədris prosesinin forma və metodları

- 5.1. Subbakalavr hazırlığı müəssisəyə, məşğələ (laboratoriya), seminar, məsləhət, sərbəst iş, təcrübə və s. formalarında həyata keçirilir.
- 5.2. Subbakalavr hazırlığı üzrə tədris prosesində şifahi şərh, müsahibə, interaktiv təlim, müstəqil iş, diskussiya, dəyirmi masa, illüstrasiya, tədqiqatçılıq, laboratoriya və praktik iş digər metodlardan istifadə edilə bilər.
- 5.3. 060401 - Aqronomluq ixtisası üzrə bakalavr hazırlığında istehsalat və pedaqoji təcrübələr nəzərdə tutulur (təcrübəbrin məqsəd və vəzifələri ixtisasdan

asılı olaraq müəyyənləşdirilir). Təcrübədən növündən asılı olaraq müvafiq idarə və təşkilatlarda, məktəblərdə və s. keçirilə bilər.

6. Yekun dövlət attestasiyasına qoyulan tələblər və qiymətləndirmə

- 6.1. Subbakalavriat səviyyəsində ixtisaslar üzrə təhsil proqramları təhsil alanların dövlət attestasiyası ilə yekunlaşır.
- 6.2. Tədris planının bütün şərtlərini yerinə yetirmiş, o cümlədən nəzərdə tutulmuş cari attestasiyalardan (fənlər üzrə attestasiyalarda) müvəffəqiyyətlə keçmiş tələbələri yekun attestasiyaya buraxılırlar.
- 6.3. Yekun attestasiya bütün təhsil alanlar üçün məcburidir, onun hazırlanmasına və təşkilinə ayrılan müddət 5 həftədir.
- 6.4. Yekun attestasiya ixtisas üzrə buraxılış yekun dövlət imtahanı (fənlərarası) və ya buraxılış işinin müdafiəsindən ibarətdir.
- 6.5. Subbakavriat səviyyəsində tələbələrin topladığı kreditlərin sayı 180 (240) olmamalıdır. İxtisaslar üzrə təhsil proqramlarında nəzərdə tutulmuş kreditləri toplayan tələbə həmin proqramı mənimsəmiş hesab edilir. AH təhsil müəssisələrində bakalavriat səviyyəsinin təhsil proqramı üzrə tədris planını tam yerinə yetirmiş şəxslərə yekun Dövlət Attestasiya Komissiyasının qərarı əsasında "bakalavr" ali peşə-ixtisas dərəcəsi verilir.
- 6.6. Yekun attestasiyanın təşkili və keçirilməsi qaydaları Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti tərəfindən müəyyənləşdirilir.

Razılaşdırılmışdır :

Azərbaycan Respublikası Təhsil
Problemləri İnstitutunun direktoru :
_____ Q.N.Novruzov

“ _____ ” _____ 2014-cü il

Təhsil Nazirliyi Orta İxtisas
Təhsil sektorunun müdiri :
_____ K.Ç.Mikayılov

“ _____ ” _____ 2014-cü il

Kənd təsərrüfatı ixtisasları üzrə Dövlət
Təhsil Standartları hazırlayan işçi qrupunun
Sədri : _____ N.Ə.Hüseynov

“ _____ ” _____ 2014-cü il

Kənd təsərrüfatı və Aqrar
İqtisadiyyat bölməsinin
sədri : _____ İ.H.Cəfərov

“ _____ ” _____ 2014-cü il

Razılaşıdırılmışdır :

Azərbaycan Respublikası Təhsil
Problemləri İnstitutunun direktoru :
_____ Q.N.Novruzov

“ _____ ” _____ 2014-cü il

Təhsil Nazirliyi Orta İxtisas
Təhsil sektorunun müdiri :
_____ K.Ç.Mikayılov

“ _____ ” _____ 2014-cü il

Kənd təsərrüfatı ixtisasları üzrə Dövlət
Təhsil Standartları hazırlayan işçi qrupunun
Sədri : _____ N.Ə.Hüseynov

“ _____ ” _____ 2014-cü il

Kənd təsərrüfatı və Aqrar
İqtisadiyyat bölməsinin
sədri : _____ İ.H.Cəfərov

“ _____ ” _____ 2014-cü il